

БЕЛИЯТ ДОМ
Кабинет на Вицепрезидента

За незабавно публикуване
22-и октомври, 2009 г.

РЕМАРКИ НА ВИЦЕПРЕЗИДЕНТА БАЙДЪН ПО ВЪПРОСИТЕ ЗА
АМЕРИКА, ЦЕНТРАЛНА ЕВРОПА И ПАРТНЬОРСТВОТО ЗА 21-и ВЕК
Централна университетска библиотека
Букурещ, Румъния

ВИЦЕПРЕЗИДЕНТ БАЙДЪН: Благодаря Ви, г-н Посланик. Г-н Директор, г-н Градоначалник, господа бивши президенти, с които имах честта да се запозная преди, много ми е приятно отново да посетя Румъния. И, г-н Градоначалник, както казваме в Америка, благодаря Ви за паспорта да посетя Вашия град. Много съм Ви признателен.

Какъв великолепен форум наистина! А на всички студенти – благодаря Ви! За мен е чест, че сте тук.

Дами и господа, за мен е чест отново да посетя Румъния. Това не е първото ми посещение тук, и се надявам, че няма да бъде последно. Чудесно е, че отново съм в Централна Европа, за да отбележим един необикновен сезон на промени. Преди двадесет години светът със страхопочитание и възхита видя как хората от този регион разкъсаха оковите на потисничеството и станаха свободни.

Човек трудно може да си представи, че тази красива библиотека през 1989 г. беше сцена на тежки боеве. Разгледах снимките на танковете отвън. Дами и господа, когато битката приключи и димът се разнесе, стана ясно, че фасадата на тази сграда е белязана от куршуми и снаряди. Изгоряха пет хиляди книги – част от Вашата история и наследство. А съвсем наблизо, на Университетския площад, млади защитници на демокрацията бяха покосени. Но тяхната храброст и убеденост надделя и съм уверен, че те дадоха пример на всички Вас, които ги последвахте.

Когато Желязната завеса се вдигна и стената в Берлин падна, на тяхно място беше изградена отдавна заслужена демокрация. Из цяла Европа се възцари едно чувство за нови възможности, което наелектризира региона, окрили континента и вдъхнови света. Тази свобода – Вашата свобода – е едно от най-големите постижения в съвременната история. Важно е да отбележим достойно този забележителен - действително забележителен момент. Също е важно да си припомним дългия път, който измина Източна Европа през последните двадесет години.

В началото на кариерата си на федерален сенатор, когато бях още млад, водих синовете си, които тогава бяха тийнейджъри, в Източна Европа. Първо ги заведох в Дахау, за да видят най-лошото, на което е способен човек, но и за да осъзнаят и най-доброто в него.

Заведох ги и на Берлинската стена. Накарах ги да преминат през „Чекпойнт Чарли”, за да разберат, че свободата, която понякога приемаме за даденост, не е била рождено право на десетки милиони хора на този континент.

А днес се завръщам в Централна Европа и Румъния не само с официална правителствена делегация от САЩ, но и с единадесетгодишната си внучка Финигън Байдън. Стани, Финигън. Искам всички да те видят. (*Аплодисменти*). Също доведох и дъщеря си, Катлийн Байдън. Би ли станала, Катлийн? Знам, че ти е неудобно. (*Аплодисменти*).

Доведох ги, защото искам да разберат, особено внучката ми, както синът ми навремето, на самото място историята на Вашата страна и на този континент. Внучката ми ще посети музеи и паметници, отразяващи бурната история на 20-и век в Полша, тук и в Чехия.

Тя със собствените си очи видя в хората, с които се запозна, в оживеността на Вашите градове и улици, действително невероятните възможности на 21-и век. Тя стана свидетел на един важен факт - че значението на събитията от 1989 г. – истинската история на Вашата страна и на този регион – се крие не в това, което разрушихте, а в това, което изградихте.

Тези от нас, които знаят за кръвопролитията и борците за свобода в Унгария през 56-а г., тези, които изпитаха смразяващия край на топлата пражка пролет на „Вацлавске намести” през 68-а г., тези, които затвориха корабостроителните заводи в Гданск през 80-а г., както и тези хора, тук в Румъния, които страдаха под най-жестоката тоталитарна диктатура в края на 21-и (*според стенограмата*) век в Европа - всички те се бореха не само срещу нещо, но и за нещо – за държава, която е отзивчива към нуждите на своя народ; за едно по-толерантно общество, изградено на базата на уважението и достойнството; за свободата да мислиш, да вярваш и да следваш мечтите си.

Вие започнахте да реализирате това, за което мечтаеха само най-дръзновените преди двадесет години – за Европа единна и свободна, изградена на базата на евроатлантическите структури на НАТО и Европейския съюз. Ние, американците, изключително много се гордеем с това, че бяхме Ваши партньори в процеса на мирното обединяване на Европа. Ще си позволя да цитирам думите на президента Обама, произнесени в навечерието на срещата на високо равнище на страните-членове на НАТО тази пролет: „Тази обща история ни дава надежда – но не и покой. Това поколение не може да бездейства.“

Ние не можем да бездействаме, защото сега сме изправени пред един нов сезон на промяна и на предизвикателства. Икономическата криза засегна твърде много хора и подкопа самочувствието им; войната в Афганистан навлезе в своята осма година; появиха се нови фактори, определящи облика на този млад век, сред които са разпространението на оръжията за масово унищожение и на опасните болести; непрестанното нарастване на пропастта между богати и бедни; етническите конфликти и провалилите се държави; бързо затоплящата се планета и несигурните запаси от енергия, храна, вода, както и предизвикателството на радикалния фундаментализъм по отношение на свободата и сигурността.

Дойдох тук с едно прямо, семпло послание – Съединените щати и Европа, цяла и обединена, ще откликнат на тези предизвикателства заедно, защото само по този начин те могат да се преодолеят. Нито празните приказки, нито изопачаването на фактите могат да опровергават неоспоримата истина, че Съединените американски щати остават предани на своя съюз с Европа, който ние, американците, считаме сега, както и през последните 60 години, за крайъгълен камък на американската външна политика. Днес нашият ангажимент е по-силен отвсякога поради разрастването и укрепването на нашия европейски партньор. Ние, Съединените щати, не можем изцяло да успеем без Вас. А с риск да прозвуча самонадеяно ще заявя, че не смятам, че и Вие бихте успели изцяло без нас.

Знам, че в Централна Европа някои заключават, изхождайки от проблемите и отговорностите, с които Съединените щати се заеха из целия свят, че ние вече не се фокусираме върху този регион от света. В действителност, именно поради нашите глобални отговорности и Вашето израстване и воля да откликнете на тях заедно с нас, ние сега, повече отвсякога, оценяваме нашето партньорство с Централна Европа и с Европа като цяло. Скептиците съвсем не са прави.

Заедно, ние сме поели задължения и обещания, които трябва да изпълним. Тези задължения сега са по-обширни, а обещанията - по-важни. Виждаме как централноевропейците откликват на повеленията на времето и на призива за лидерство на важни регионални и международни институции. Представете си как изглеждаха преди двадесет години президентството на Европейския парламент, председателството на ЮНЕСКО, председателството на Съвета на Европа, съдийският състав на Европейския съд и комисариатът на Европейската комисия. Вашето време настъпи и Вие доказахте, че сте готови за общите предизвикателства, че притежавате волята да се заемете с тях сериозно и че сте способни да ги

преодолеете. Затова в Америка вече не мислим какво можем да направим за Централна Европа, а какво можем да направим със Централна Европа.

Преди всичко, нас ни обединяват общи ценности и ангажиментът да защитаваме тези ценности винаги когато те са застрашени. НАТО е в основата на нашия ангажимент. Един от най-силните моменти в моята кариера настъпи когато оглавих, като федерален сенатор, инициативата за разширяване на НАТО в Централна Европа. Всъщност, сигурно си спомняте, г-н Президент, че аз предложих Румъния да бъде включена в първата вълна. И се борих за това докрай. Благодаря Ви, че се справяте толкова добре и че благодарение на Вас аз изглеждам много далновиден.

Както каза президентът Обама, според нас няма стари и нови членове на НАТО, а има просто страни-членове на тази организация. Според Член 5-и, нападението над една страна-член се счита за нападение над всички членове. Нашите страни са свързани от ангажираността на САЩ към европейската сигурност, както и от ангажираността на Европа по отношение на сигурността на Америка, което Вие демонстрирахте бързо и непоколебимо след събитията от 11-и септември, когато за първи път беше приложен Член 5-и, дори без САЩ да настояват за това.

Днес, всички ние имаме трудни задължения. Нашите синове и дъщери, както и моят син, служат рамо до рамо в Афганистан, Ирак и на Балканите. За това – за храбростта на нашите приятели и за техните загуби - американският народ Ви е изключително признателен.

Нашият съюз се основава на принципа на консултациите и сътрудничеството в името на общата отбрана. Това е неговата същност. Но, изправени пред нови заплахи, ние се нуждаем от нова визия, за да можем да реагираме на тях, както и от нови способности, за да постигнем това. Затова решението за разработване на т. нар. „Нова стратегия за НАТО” е изключително важно. И затова е от такова значение да бъде чуто становището на Източна Европа в този процес.

Един добър пример за това е нашето партньорство...нашият нов подход към противоракетната отбрана. През 20-и век НАТО успешно се подготви да защитава съюзническите територии от тогавашната съвсем реална съветска заплаха на т. нар. „централен фронт”, разделящ Европа. Днес една нова голяма заплаха се разраства и е възможно да засегне всичките ни европейски съюзници много преди да засегне самите нас. Тази заплаха произтича от балистичните ракети с малък и среден обseg на действие – една технология, която се разпространи в твърде много млади и далеч не дотам стабилни държави от края на студената война насам. Тази технология, съвместно с разпространението на ядрено ноу-хау, представлява огромна заплаха за всички нас.

Ние сме решени да осигурим своевременно на нашите съюзници от НАТО защитата, от която се нуждаят, тъй като, според Член 5-и, това е наш свещен дълг. Предвид развитието на заплахата и значителния напредък в нашите технологии, Съединените щати считат, че съществува по-добър метод на защита от балистични ракети от този, който прилагаме преди няколко години. Този етапен адаптивен подход, предлаган от САЩ, е замислен така, че да откликне на нарастващата за Европа заплахата с доказана технология, която ще позволи по-голямо покритие в Европа, включително и Централна Европа, по-ефективно от предишния подход.

Той отговаря на съвременните ракетни заплахи и позволява да подобряваме защитата си от тази заплахата за много години напред. Нейната гъвкавост ще ни даде възможност да се адаптираме в случай на промяна на заплахата. Самото ѝ съществуване ще има възпиращ ефект върху тези, които възнамеряват да принуждават или нападат нашите сили или съюзници в Европа; тя ще предпазва европейските ни приятели от тази заплахата в случай, че възпирането не се осъществи. Накратко - нашият план за противоракетна отбрана означава повече сигурност за Европа, както и повече сигурност за Америка.

Някои прибързано заключиха, което може би е разбираемо, че този нов подход към противоракетната отбрана представлява отстъпка пред Русия за сметка на Централна Европа. Нищо не е по-далеч от истината. Това съвсем не е така. Проблемът за противоракетната отбрана не е в Русия. Нашият подход се определя от изискванията за сигурност на Съединените щати и съюзниците ни в НАТО, точка. Точка.

Вярно е, че работим за заздравяването на отношенията ни с Русия. Ние считаме, че едни по-конструктивни отношения с Русия са от полза за всички нас. Но не сме наивни. Истината е, че имаме известни общи интереси - съкращаване на ядрените ни арсенали; обезопасяване на нашите уязвимите ядрени материали; стабилизиране на Афганистан; възпрепятстване на Иран по отношение на придобиването на ядрени оръжия.

Продължаваме и да имаме несъгласия по основни принципни въпроси с Русия. През февруари в Мюнхен, Германия, в първата значима реч по въпросите на външната политика на нашата администрация, аз изложих външнополитическата визия на правителството на САЩ, в която ясно заявих основните ни принципи. Съединените щати са против идеята от 19-и век за „сфери на влияние”. Няма да се примирим с нея и няма да се придържаме към нея.

Ние подкрепяме правото на суверенните демокрации да вземат собствени решения, сами да избират съюзниците си, без която и да било страна да има право да налага вето на тези решения. Ние никога няма да сключваме каквото и да било споразумение с когото и да било по непонятен за Вас начин или зад гърба Ви. Максимата, към която неотклонно се придържаме е ясна - нищо, което има отношение към Вас да не става без Вас; нищо, което Ви касае да не става без Вас. Погледнете нашите досегашни постижения, вижте ги.

През изминалите две години всички осъзнахме, че колкото по-малък става светът около нас, толкова повече укрепват връзките между нас. Всички сме партньори в съвременната глобална икономика. По тази причина ние работихме с европейските си партньори, с Международния валутен фонд и със Световната банка, за да бъде предоставена международна поддръжка на Вашите икономики в най-належащия момент.

И затова е толкова окуражаващ фактът, че много от Вашите страни успешно се борят със световната рецесия и успяха да изведат икономиките си обратно на пътя към възстановяването. Работейки заедно, ние можем да си извадим поуки от кризата, които биха ни помогнали да поставим основите на нова епоха на растеж и просперитет. Една такава поука е нуждата да работим заедно за по-сигурно енергийно бъдеще. Нужна ни е трайна енергийна сигурност, която включва диверсифициране на енергийните доставки и трасета и интелигентни инвестиции в противодействието на климатичните промени. Трябва да съществуват връзки между европейските държави, а не само през тях. Тук, в този регион, поради неговата история и география, а и по необходимост, страните от Централна Европа са в благоприятна позиция да се превърнат в европейски лидери.

Дами и господа, накрая – няколко думи за лидерството в една област, в която централноевропейците притежават уникални способности и квалификация, а именно – застъпничеството за демокрацията. Смятам, че американците с основание се гордеят, че хората от целия свят периодически следват нашия пример и лидерство. Но истината е, че именно Вие сте пример за милиони хора – не ние, а Вие – Румъния и другите централноевропейски държави. Вашият пример отпреди двадесет години вдъхнови света. Вашето лидерство през следващите двадесет години може да промени този свят, да окуражи, подкрепи и укрепи младите демокрации в Централна и Източна Европа.

В Източна Европа все още има страни, които изпитват трудности при изпълнението на обещанието за изграждане на силни демокрации и жизнеспособни пазарни икономики. От кого те биха могли да вземат по-добър пример? Разбира се, че от централноевропейските страни, които преди двадесет години проявиха огромна храброст и решимост, а през следващите двадесет постигнаха устойчив напредък. С Ваша помощ Молдова, Грузия и Украйна могат да намерят пътя към трайната стабилност и просперитет. Настъпи моментът Вие да се проявите като лидери в Армения, Азербайджан и Беларус, за които Вашият пример ще е от полза. Инициативата за източно партньорство на ЕС е добър пример за това как Вие можете да вдъхнете нова енергия на това усилие, а ние ще бъдем Ваши партньори в работата за изпълнение на обещанието от 1989 г. Но Вашето ръководство трябва да е дръзнено, а гласът Ви силен.

Една стара румънска поговорка гласи: „Съветите са евтини, а добрият пример скъп.” Вие сте този добър пример. Преди двадесет години народите от Централна Европа, въпреки историческото си наследство, с волята си промениха

курса на световната история към повече свобода, правда и справедливост. Шансовете Ви не бяха големи. От историята знаем, че разрушаването на старите потиснически режими е много по-лесно от изграждането на нови процъфтяващи демокрации. И въпреки това Вие изпълнихте обещанието на Вашата революция. Сега Вие сте в положение да помогнете на други да сторят същото.

Преди двадесет години в реч пред американския Конгрес Вацлав Хавел изтъкна факта, че народите от Централна Европа споделят едно уникално чувство за състрадание и въображение. Годиците на потисничество, каза той, „...са ни дали, макар и неволно, нещо положително – уникалната способност да виждаме по-далеч в бъдещето отколкото човек, който не е имал такива горчиви преживявания”. И допълни: „Човек, който не може да се движи и да живее нормално защото е затиснат под скала, разполага с повече време за размисъл за своите надежди, отколкото свободния си събрат.” Той беше прав.

Сега, Вие имате свободата да осъществите надеждите си – и го правите. И смятам, че можем заедно да превърнем общите си надежди в история, с която да се гордеем. Сега е моментът. Вие, студентите, ако сте умни, смели и имате късмет, един ден ще можете да разкажете на децата си, че сте били свидетели на създаването на нова Европа, на нова сигурност, на нова ера на мир, защото сте били достатъчно смели да действате в подходящия момент. Бъдете като тези от 89-а. Бъдете лидери. Имате история и традиции. Можете в изключително голяма степен да промените статуквото. А ние ще бъдем с Вас.

Дами и господа, благодаря за вниманието. Бог да благослови Америка и всичките ни съюзници. Бог да пази всички наши военнослужещи, изложени на опасност. Много, много Ви благодаря. За мен беше голяма чест да бъда с Вас. *(Аплодисменти)*.